

Innst. 466 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:51 S (2012–2013)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om et modernisert bokmarked

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne viser til at det norske bokmarkedet i dag reguleres gjennom bokavtalen, som er en avtale mellom Den norske Bokhandlerforening og Den norske Forleggerforening. I denne avtalen reguleres konkurranseforhold omkring omsetning av bøker i Norge, og avtalens bestemmelser om fastpris på bøker krever dispensasjon fra konkurranseloven, noe som gjør staten til tredjepart ved fremforhandling av avtalen.

Forslagsstillerne viser videre til at regjeringen nå har igangsatt arbeid med en ny boklov i Norge. Det vises til at det som de sentralt virkemiddel i den nye bokloven foreslås et fortsatt fastprissystem etter samme modell som prissamarbeidet innen dagens bokavtale.

Forslagsstillerne mener tiden nå er inne for å se på alternativer til dagens litteraturpolitiske modell.

Forslagsstillerne viser til erfaringer fra Danmark etter deres liberalisering av bokmarkedet. Der begynte folk å lese mer etter at det ble fri priskonkurranse.

Det vises også til at antallet bokhandlere har gått ned i Danmark, og at flere kritikere har advart om at man kan få en liknende utvikling i Norge dersom fastprissystemet forsvinner. Imidlertid er det ifølge forslagsstillerne viktig å se på flere sammenhenger i markedet for å forklare denne nedgangen, og liberalisering av markedet kan ikke alene forklare dette. Nedgangen har nemlig ikke utelukkende skjedd i en

periode etter markedsliberalisering, men også gjennom en periode med finanskriser, økt oppmerksomhet på effektivisering og stadig større omsetning av e-bøker. Alt dette er forhold som ifølge forslagsstillerne tyder på at bokmarkedet uansett ville blitt berørt, og at den eksakte sammenhengen er vanskelig å konkludere med.

Forslagsstillerne mener det også er verdt å merke seg at bl.a. Konkurransetilsynet stiller seg skeptisk til en boklov slik regjeringen ser den for seg, da denne vil innebære at bokbransjen får permanent unntak fra konkurranseloven.

Forslagsstillerne viser til den utfordringen som bokmarkedet står overfor i dag ved den teknologiske utviklingen, herunder nettbokhandlere og e-bøker. Forslagsstillerne vil også peke på at det må utvikles generelle retningslinjer for utlån av e-bøker, slik at disse likestilles med papirbøker også i bibliotekene.

Forslagsstillerne mener markedet bør være likestilt for papirbøker og e-bøker, og at dette må gjenspeiles i både økonomiske spørsmål og når det gjelder tilgangen til e-bøker.

Forslagsstillerne mener at en liberalisering av bokmarkedet vil være et positivt grep for å ivareta både konkurransevilkår og lesing i befolkningen.

Det understrekes at det i fremtidens bokmarked er vesentlig at en ikke låser seg til etablerte tanker om bøker som papirprodukter. En fornyelse av markedspremissene er, ifølge forslagsstillerne, meningsløs dersom den ikke også ivaretar konkurransevilkårene og infrastrukturen for e-bøker på tvers av ulike plattformer og økonomisk likebehandling.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen avslutte ordningen med bokavtale og unntak fra konkurranseloven for bokbransjen.

II

Stortinget ber regjeringen utrede plattformuavhengig sats for merverdiavgift innen litteratursektoren, og legge fram forslag om dette.

III

Stortinget ber regjeringen utrede plattformuavhengige ordninger for innkjøp og utleie av bøker, inkludert en opprydding av definisjoner for å sikre e-bøker samme litterære status som papirbøker, og legge dette fram for Stortinget.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommesen, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Olov Grøtting, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til representantforslaget om et modernisert bokmarked hvor det fremmes tre forslag.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det første forslaget er å avslutte ordningen med bokavtale og unntak fra konkurranse-lovens § 10 for bokbransjen. Her viser flertallet til Prop. 144 L (2012–2013) Lov om omsetning av bøker, hvor det foreslås å erstatte dagens bokavtale med en boklov som viderefører fastprisordning på bøker.

I forslag nummer to bes regjeringen utrede plattformuavhengig sats for merverdiavgift innen litteratursektoren. Flertallet viser til svarbrev fra kulturministeren hvor det framkommer at regjeringen ikke har umiddelbare planer om å utrede dette (vedlegg).

I det siste forslaget ber forslagsstillerne om at regjeringen bør utrede plattformuavhengige ordninger for innkjøp og utleie av bøker, inkludert en opprydding av definisjoner for å sikre e-bøker samme litterære status som papirbøker. Flertallet viser til at Norsk kulturråd arbeider med å finne gode systemer for innkjøp og utlån av e-bøker, slik det er rapportert om til Stortinget i Prop. 1 S (2012–2013). I forslag til boklov er også e-bøker inkludert, da den skal gjelde skjønnlitteratur, sakprosa, fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning, uansett publiseringsformat.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at forslagsstillerne mener at en liberalisering av bokmarkedet vil være et positivt grep for å ivareta både konkurransevilkår og lesing i befolkningen. Dette flertallet viser til at de danske erfaringene trekkes frem som et godt eksempel på at det er positivt med liberalisering av bokmarkedet. På bakgrunn av ny dokumentasjon som viser en negativ utvikling i Danmark, rettet en samlet bokbransje en forespørsel til den danske kulturministeren om å innføre boklov med fastprisordning også i Danmark. Deres dokumentasjon viser synkende boksalg, synkende antall danske bokutgivelser, færre lesere og færre bokhandler.

Dette flertallet viser til at når det gjelder det synkende antall bokhandler, viser forslagsstillerne til at dette har skjedd i en periode med finanskrisen og økning i e-bokmarkedet, som også har en påvirkning på bokmarkedet. Dette flertallet mener at det kan dokumenteres at en utvikling med synkende antall bokhandler er tydeligere i friprisland enn i boklovland. Dette viser både den svenske litteraturutredningen som ble lagt frem i 2012, evaluering av det engelske bokmarkedet fra 2008, og Slaatta og Rønningens utredning «Til bokas pris» fra 2012, der det konkluderes med at antall salgs- og distribusjonsheter er større i boklovland enn i friprisland.

Dette flertallet viser for øvrig til sine merknader i Innst. 465 L (2012–2013), jf. Prop. 144 L (2012–2013).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skuffet over at det ikke er flertall for å modernisere bokmarkedet og fjerne det konkurransehemmende virkemiddelapparatet. Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader i Innst. 466 L (2012–2013), jf. Prop. 144 L (2012–2013), og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avslutte ordningen med bokavtale og unntak fra konkurranse-loven for bokbransjen.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede plattformnøytral sats for merverdiavgift på litteraturområdet.»

«Stortinget ber regjeringen utrede plattformuavhengige ordninger for innkjøp og utleie av bøker, inkludert en opprydding av definisjoner for å sikre e-bøker samme litterære status som papirbøker, og legge dette fram for Stortinget.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti mener det er viktig å se de forskjellige delene av virkemiddelapparatet i litteraturpolitikken i sammenheng. Disse medlemmer mener det vil være riktig å videreføre et element av fastpris, men innenfor en mer åpen ramme enn den regjeringen legger opp til i sitt forslag til boklov, ref. Prop. 144 L (2012–2013). Disse medlemmer mener en videreføring av systemet med en bransjeavtale gir muligheter for løsninger som vil gi gode rammebetingelser for norsk litteratur og styrke fremveksten av norske forfatterskap i fremtiden. Disse medlemmer støtter således ikke forslaget om å avslutte ordningen med bransjeavtale for bokbransjen. Disse medlemmer mener det er viktig at den norske bokbransjen innretter seg mot fremtiden og bidrar til gode norske løsninger for e-bøker. Et viktig grep fra myndighetenes side vil da være å bidra til plattformnøytrale rammebetingelser. Moms er i denne sammenheng en viktig faktor. Disse medlemmer vil derfor støtte forslaget om å utrede en plattformnøytral sats for merverdiavgift innen litteratursektoren. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader i behandlingen av Prop. 144 L (2012–2013).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede plattformnøytral sats for merverdiavgift på litteraturområdet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede plattformuavhengige ordninger for innkjøp og utleie av bøker, inkludert en opprydding av definisjoner for å sikre e-bøker samme litterære status som papirbøker, og legge dette fram for Stortinget.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen avslutte ordningen med bokavtale og unntak fra konkurranseloven for bokbransjen.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til representantforslaget og sine merknader og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:51 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Solveig Horne, Ib Thomsen og Øyvind Korsberg om et modernisert bokmarked – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 11. juni 2013

Gunn Karin Gjøl
leder

Rannveig Kvifte Andresen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Kulturdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 16. april 2013

Dokument 8:51 S (2012-2013) – Representantforslag om et modernisert bokmarked

Jeg viser til brev av 11. april 2013, hvor Familie- og kulturkomiteen ber om svar innen onsdag 17. april på representantforslaget om modernisert bokmarkedet.

I Dokument 8:51 (2012-2013) fremmes tre forslag:

1. Stortinget ber regjeringen avslutte ordningen med bokavtale og unntak fra konkurranse-loven for bokbransjen.

Svar: Kulturdepartementet tar sikte på å legge frem en egen proposisjon om omsetning av bøker. Proposisjonen vil gi en vurdering av ordningen med bokavtale og unntak fra konkurranse-lovens § 10.

2. Stortinget ber regjeringen utrede plattformuavhengig sats for merverdiavgift innen litteratursektoren, og legge fram forslag om dette.

Svar: Regjeringen har ikke umiddelbare planer om å utrede plattformuavhengig sats for merverdiavgift innen litteratursektoren.

3. Stortinget ber regjeringen utrede plattformuavhengige ordninger for innkjøp og utleie av bøker, inkludert en opprydding av definisjoner for å sikre e-bøker samme litterære status som papirbøker, og legge dette frem for Stortinget.

Svar: Som rapportert om til Stortinget i Prop. 1 S (2012-2013) arbeider Norsk Kulturråd med å finne

gode systemer for innkjøp og utlån av e-bøker blant annet gjennom en prøveordning for utlån av e-bøker under innkjøpsordningen. Det er nå lagt opp til at denne prøveordningen skal gjelde for innkjøpte e-bøker fra 2012, 2013 og 2014. Behov for justeringer i retningslinjer og regelverk knyttet til e-boken blir løpende vurdert.

I tillegg til mine svar på de konkrete forslagene, vil jeg si meg grunnleggende uenig i representantens vurdering av virkningene av dagens regulering av bokmarkedet og i at en liberalisering vil være et positivt grep for å ivareta både konkurransevilkår og lesing i befolkningen. Representanten viser til at i Danmark skal liberaliseringen der ha ført til at folk begynte å lese mer etter at det ble fri priskonkurranse. Bokhandlerforeningen, forleggerforeningen og forfatterforeninger i Danmark har imidlertid offentliggjort statistikk som viser et annet og mer negativt bilde av utviklingen i det danske bokmarkedet. Sammenholdt med norsk bokstatistikk, er det en større andel av befolkningen som kjøper og leser bøker i Norge enn hva tilfelle er i Danmark. Statistisk sentralbyrå som årlig innhenter data om lesevanene i den norske befolkningen, melder at "andelen (boklesere) ikke har vært høyere på de siste 20 åra" og at "husholdningsinntekt har nokså liten sammenheng med boklesing", (Norsk mediebarometer 2011)